

Veel kuilgras heeft te weinig mineralen

Veel graskuilen schieten tekort als het gaat om de mineralenvoorziening voor schapen. Dat concludeert nutritionist Henk Vintcent van ForFarmersHendrix. Hij bekeek de gehalten in kuilmonsters. De resultaten zijn zorgwekkend: twintig procent van de graskuilen bevat te weinig mineralen.

In één op de vijf graskuilen zitten te weinig mineralen voor drachtige oaien. De oplossing is simpel: geef extra mineralen.

Mineralen zijn geen eenvoudige kost. Er zijn er heel veel van en de gehalten in het gras verschillen sterk per regio. Grofweg zijn ze relatief laag op zand- en veengrond en goed op kleigrond. Maar ook binnen de grondsoorten kunnen de verschillen groot zijn. Vooral beheers- en natuurgroonden, waar vaak schapen lopen, zitten laag in de mineralen. Dat komt doordat ze niet meer worden bemest en mest is voor het gras veelal de belangrijkste aanvoer van mineralen.

Daar komt bij dat sommige mineralen elkaar tegenwerken. Antagonisme heet dat. Voorbeelden zijn kalium en magnesium, berucht bij kopziekte. IJzer is een ander voorbeeld. Te veel ijzer drukt de benutting van koper, selenium en zink. Perce len op zware komklei, zoals in de Betuwe op een aantal plaatsen, kunnen erg veel ijzer bevatten.

Om de situatie nog gecompliceerder te maken: er zijn amper goede cijfers van

mineralen voor schapen. Wel van de behoeftes, maar niet van het aanbod. Slechts weinig schapenhouders laten hun ruwvoer onderzoeken op mineralen. Melkveehouders doen dat vaker, maar lang niet van alle kuilen. Dat beïnvloedt natuurlijk de cijfers.

Extra lastig is dat schapen lang buiten lopen. Langer dan koeien. Ze vreten dus wintergras en dat wordt vrijwel niet geanalyseerd op mineralen. Voedingsdeskundige Henk Vintcent van ForFarmersHendrix: “Wintergras groeit nauwelijks en haalt geen mineralen meer uit de bodem. Ik denk daarom dat er minder mineralen in zitten dan in gras dat wordt ingekuuld en waarvan monsters worden onderzocht.”

PROBLEEM OP VEEL BEDRIJVEN

Ondanks alle onduidelijkheden en complexe factoren zegt Vintcent dat het gras op veel schapenbedrijven tekortschiet in de mineralenvoorziening. “Dat kun je

wel stellen, ja”, zegt hij. Hij baseert zich op de cijfers van graskuilen die klanten, veelal melkveehouders, van ForFarmersHendrix lieten analyseren bij het Bedrijfslaboratorium voor Grond- en Gewasonderzoek (BLGG AgroXpertus) in Oosterbeek. Vintcent zette de mineralen in die grasmonsters af tegen de behoefte van schapen. De conclusie: een op de vijf graskuilen heeft veel te lage gehalten voor een aantal elementen. “Omdat gras van beheersgronden nauwelijks wordt onderzocht, is de toestand bij veel schapenbedrijven nog erger dan de cijfers laten zien. Misschien is de mineralenvoorziening bij de helft van de graskuilen niet goed”, zegt hij. Er is vooral een gebrek aan selenium en kobalt voor zogende oaien, maar ook voor drachtige dieren en lammeren. Deze dieren stellen de hoogste eisen aan mineralen.

Als het mineralenprobleem inderdaad zo groot is, zoals Vintcent stelt, dan moet dat toch te zien zijn aan de schapen? Helaas, dat is niet eenvoudig. “Een mineralentekort leidt in eerste instantie tot vage klachten”, zegt Vintcent. “De gezondheid wordt minder, de productie daalt geleidelijk. We krijgen dan signalen dat de vruchtbaarheid afneemt en de weerstand minder wordt. Maar dat is moeilijk te meten. Het is bijna nooit met

Oppassen met bijproducten

Sommige schapenhouders vervangen het krachtvoer door goedkopere bijproducten. Dat kan gevolgen hebben voor de mineralenvoorziening. Pulpbrokjes, bijvoorbeeld, bevatten vrijwel geen sporelementen. Overstappen naar bijproducten is oppassen.

Mineralengehaltes gemiddelde graskuil

	Gehaltes gemiddelde kuil	Mineralenbehoefte		
		Ooien		Lammeren
		Laatste 8 weken dracht	Zogend	
Calcium (Ca)	4,9	2	3,9	2,9
Fosfor (P)	4	1,6	3,5	2,6
Magnesium (Mg)	2,4	0,9	1,7	0,9
Natrium (Na)	2,5	0,4	0,9	0,4
Koper (Cu)	7,7	7,2/ 14,8*	6,8/ 13,5	5,4/ 10,8
Mangaan (Mn)	90	20	20	20
Zink (Zn)	42	15,8	25,4	23,3
Kobalt (Co)	136	100	100	100
Selenium (Se)	96	90	140	80

De eerste vier elementen in grammen per kilo droge stof. Koper, mangaan en zink in milligrammen per kg ds en kobalt en selenium in microgrammen per kg ds.
*Respectievelijk kopergevoelige en koperongevoelige schapen

De gemiddelde graskuil dekt de mineralenbehoefte van schapen vrij goed af. Alleen het seleniumgehalte is te laag en voor koperbehoefte rassen is er een Cu-tekort.

Henk Vintcent: "Een mineralentekort leidt in eerste instantie tot vage klachten."

zekerheid te zeggen om welk mineraal het dan gaat." Pas als het mineralentekort erger wordt, zie je duidelijker verschijnselen. Een acuut magnesiumtekort geeft meteen kopziekte. Melkziekte komt door een ernstig gebrek aan calcium, waarvan een hoogdrachtige ooi veel nodig heeft voor de groei van de nog ongeboorte lammeren en de start van de biestproductie.

MINERALENEMMER IS VEILIG

Een mineralentekort is vrij eenvoudig te voorkomen: zet een mineralenemmer bij de schapen en ze nemen op wat ze nodig

hebben. Zogende ooiën krijgen vaak krachtvoer naast het ruwvoer en ook dat dekt de mineralenbehoefte af. Sommige schapenhouders mengen zelf mineralen door het kuilgras, eveneens een goede manier. Het risico van te veel mineralen is daarbij volgens Vintcent niet groot, zolang de schapenhouder zich aan de adviesdoseringen houdt. Een emmer, mengen door het ruwvoer of krachtvoer geven, het zijn allemaal veilige manieren om een mineralengebrek te voorkomen. Het is wel oppassen met koper, want Texelaars zijn er erg gevoelig voor. Verder kan het helemaal geen

kwaad om een mineralenmix, waarin al die elementen met ieder hun eigen werking en functie door elkaar zitten, aan de schapen te geven. Voor bedrijven met veel schapen raadt Vintcent rantsoenberekeningen en ruwvoeranalyses aan. "Dat is het allerbeste. Je weet dan wat je voert. Maar voor iemand met tien schapen is dat te duur. Pak dan die mineralenemmer maar." <<

Mineralengehaltes slechtste graskuilen

	Gehaltes 20% slechtste kuilen	Mineralenbehoefte		
		Ooien		Lammeren
		Laatste 8 weken dracht	Zogend	
Calcium (Ca)	3,8	2	3,9	2,9
Fosfor (P)	3,2	1,6	3,5	2,6
Magnesium	1,7	0,9	1,7	0,9
Natrium	1,0	0,4	0,9	0,4
Koper (Cu)	6,3	7,2/14,8	6,8/13,5	5,4/ 10,8
Mangaan (Mn)	40	20	20	20
Zink (Zn)	27	15,8	25,4	23,3
Kobalt (Co)	60	100	100	100
Selenium (Se)	29	90	140	80

Een op de vijf graskuilen (twintig procent) bevat te weinig calcium, fosfor, koper, kobalt en selenium voor zogende ooiën. Magnesium zit op het randje. Zogende ooiën moeten daarom extra mineralen krijgen in de vorm van krachtvoer of losse mineralen. Deze graskuilen schieten eveneens tekort bij hoogdrachtige ooiën als het gaat om kobalt, selenium en koper. Hetzelfde geldt voor opgroeiende lammeren. Wel oppassen met bijvoeren van koper, want bij gevoelige rassen leidt dat snel tot problemen.

Macro's en micro's

Mineralen zijn onmisbare elementen. Ze zijn essentieel voor het functioneren van het dier. Elk mineraal heeft zijn specifieke werking, soms alleen, soms in samenwerking met een ander mineraal. Calcium is nodig voor de skeletvorming en voor de zenuwoverdracht. Fosfor ook, maar deze speelt daarnaast een rol in het genetisch materiaal. Kobalt is onontbeerlijk voor pensmicroben die vitamine B12 produceren, die weer onmisbaar is bij de energiestofwisseling. Van sommige mineralen heeft een dier veel (grammen per dag) nodig: de zogeheten macro-elementen. Dat zijn onder meer calcium, fosfor, magnesium, zwavel, natrium, chloor en kalium. Van de micro- of spoorelementen heeft een schaap maar heel weinig nodig, slechts milligrammen per dag, zoals koper, mangaan, zink en van kobalt en selenium zelfs slechts microgrammen.